

LITIJSKI predilec

GLASILO PREDILNICE LITJA

Leto XVI.

Litija, maj 1975

Številka 5

25. maj — Dan mladosti

Pisati o človeku, ki je svoje življenje zapisal revoluciji, napredku in svobodi jugoslovanskih narodov, ni lahko. Rodil se je pred 83. leti v revni zagorski družini. Življenjska pot ga je kmalu vodila s trebuhom za kruhom. Postal je neustrašen borec za pravice delovnih ljudi. Jasno je, da njegovo delovanje takratnim oblastem ni bilo prikrito. Ostal je brez dela, moral je v zapor. Toda tistega, kar se je v njem prebudilo, nobena oblast ni mogla več pregnati. Ko je Hitler s svojo vojsko pridiral nad naš narod, ni okleval niti za trenutek, Množice, ki jih je oblast pustila na cedilu in odšla na varno, je moral nekdo povesti v boj. Komunistična partija, na čelu katere je bil, je bila pripravljena. Pod njegovim vodstvom se je začela v najtežjih pogojih revolucija za dvojno osvoboditev, treba je bilo pregnati okupatorja in pa zrušiti star kapitalistični sistem in vzpostaviti nov družbeni red. Da je bila borba težka, da so narodi krvaveli, nemo govorijo številne žrtve, ki so dale največ, kar so imele — svoje življenje.

Tudi njemu so stalno stregli po življenju. Za njegovo glavo je bila razpisana visoka nagrada. Po osvoboditvi ga je ljudstvo izbralo za prvega predsednika. Vojna je bila končana, treba je bilo obnoviti porušeno domovino, treba je bilo državi najti mesto v svetu. Niso ga zlomile grožnje velikih sil, iskal je svojo pot, pot, ki je tolikim prekrizala račune, ki je za mnoge pomenila predrznost brez primere. Večkrat so

poskušali zrušiti, kar so jugoslovanski narodi zgradili pod njegovim vodstvom. Toda v svetu je našel vedno več simpatizerjev, vedno več naprednih sil sveta je iskalo svojih vzorov v njegovem delu. Pod njegovim in pod vodstvom še dveh že pokojnih državnikov se je začel rojevati »tretji svet«, svet, ki mu je bila edino vodilo svoboda, svet, ki ni poznal blokov, ne stalnih groženj, kdo bo v morebitnem spopadu močnejši. V

njem so našla zaveznika in podpornika vsa napredna gibanja na svetu. Omejevanje svobode narodom je vedno obsojal, pa če se je dogajalo na zahodu ali vzhodu.

Jugoslovanski narodi, ki jih je tako uspešno vodil, so ga izvolili za dosmrtnega predsednika. Ime Tito je postalo v svetu simbol boja za mir, neodvisnost, neuvrščenost, simbol boja za pravice vsakega naroda, da sam odloča o svoji svobodi.

Že med vojno je postal vrhovni komandant partizanske vojske, po vojni pa jugoslovanske armade, ki jo je oblikoval v nepremagljivo silo, ki bo branila pridobitve naših narodov, v silo, ki ne bo nikdar nikomur segala po njegovi svobodi in ne bo nikomur dovolila, da bi posegal po naši svobodi.

Dragi naš tovariš Tito!

Ob tvojem rojstnem dnevu ti želimo veliko sreče, in da bi nas tako uspešno vodil še dolgo vrsto let.

Litijski predilec izhaja enkrat mesečno. Urejuje uredniški odbor: Branko Bizjak (glavni in odgovorni urednik), Albin Ankon, Martina Kralj, Marjan Sonc, Tone Štrus. List dobijo člani kolektiva in upokojenci brezplačno. Tisk in klišaji:

Gorenjski tisk, Kranj

Pred kratkim smo v Informacijah prebrali kratko novico, da so naši počitniški domovi skoraj v celoti zasedeni. V Novigradu je še nekaj prostora v pred in po-sezoni. Marskido je nad tako številnimi prijavami presenečen. Se bolj presenečen pa so tisti, ki niso hoteli že zvečer v vrsto in potem sploh niso dobili prostora, ker je bilo že vse zasedeno. Nekateri se jezijo, drugi na tihem upajo, da bo od prijavljenih še kdo odpovedal in bodo lahko šli namesto njega.

Naši počitniški domovi so zasedeni

Vsa stvar pa kliče po nekoliko drugačni rešitvi tudi tega vprašanja. Na zadnjem zboru kolektiva je bilo na ta račun izrečeno precej kritike — delno opravičene, delno neopravičene. Prepustiti tako pomembno vprašanje, kot je letovanje v počitniškem domu stihiji, oz. pravilu, kdor prej pride, prej melje, ne bi smeli.

Težko je reči, koliko je zaposlenih, ki bi radi letovali, pa niso dobili prostora. Dejstvo je, da so tudi taki, ki imajo šoloobvezne otroke, pa ne morejo na letovanje, ker v sezoni ni bilo prostora, a bi radi šli v pred in po-sezoni, pa otrok ne morejo pustiti samih doma. So pa tudi taki, ki bi lahko letovali v pred in po-sezoni, pa nočejo, zakaj, pa naj povedo sami. Čeprav se zadnja leta zelo priporoča samcem, upokojemcem in vsem, ki nimajo šoloobveznih otrok, da dajo v sezoni prednost članom kolektiva, ki imajo šoloobvezne otroke, so redke izjeme, ki se tega tudi držijo. Upamo tudi, da ne bomo sredi sezone videli v počitniškem domu preveč tujih obrazov, ki so sedaj med prijavljenimi skriti za imeni naših delavcev.

Sindikat je že dobil nalogo, da na osnovi ugotovitev in izkušenj zadnjih nekaj let sestavi pravila o letovanju in tako uzakoni priporočila, ki so se jih le redki držali — vse pa v cilju, da bi v naših počitniških domovih lahko letovali vsi člani kolektiva.

Proizvodni in finančni dosežki prvih treh mesecev

Dosežena proizvodnja v I. tromesečju

Enojna preja v kg	1974	1975	Indeks 75/74
bombažna preja mikana	832.856	478.086	57
bombažna preja česana	168.743	161.677	96
stanična preja	61.377	202.909	331
sintetična preja	582.050	572.116	98
s k u p a j	1.645.026	1.414.788	86
poprečna Nm	33,6	33,6	
Sukana preja v kg	587.782	733.467	125
poprečna Nm	31,9	33,7	
Previta preja v kg	815.585	1.101.025	135
od tega: enojna previta	527.227	528.937	
sukana previta	288.358	572.088	
poprečna Nm	41,6	42,6	

Suhi statistični podatki kažejo na precejšnje znižanje proizvodnje v predilnici v primerjavi z istim obdobjem 1974. Najbolj je znižana proizvodnja bombažne kardirane preje, malenkostno proizvodnja česane bombažne in proizvodnja sintetične preje, medtem ko je proizvodnja stanične preje povečana. Poprečna Nm je bila za obe obdobji enaka.

— Težave pri plasmanu domače RU mešanice Nm 12-34 in istočasno predelava pakistanske preje.

— V tej zvezi preorientacija 50 % kapacitet bombažne proizvodnje na P in kasneje B kvaliteto.

— Ta preja je tekla na bombažnih sortimentih v I. tromesečju cca 129 ton.

— To je pripeljalo do nekaterih sprememb $\varnothing$ Nm

torej samo cca 70 % in ni čudno, če je bilo tudi več zastojev zaradi pomanjkanja predpreje.

Del zastojev smo pokrivali tako, da smo v bombažni predilnici predli sintetiko. Samo v I. tromesečju smo tam izdelali preko 32.000 kg preje No 34 in 40, ki je v poročilih prikazana kot rezultat predilnice sintetične.

— 3. in 4. januarja nismo obratovali zaradi zadostnih začetnih zalog; temu sledi izpad preko 40.000 kg.

— v času med 18. 2. in 4. marcem smo ponovno predelovali RU mešanico — samo nizke tševilke. $\varnothing$ Nm tega obdobja je bila med 30 in 31. Kljub izredno visoki efektivni produkciji 13 — 14,5 ton, kar kaže na izredno zalaganje predpredilnice. Statistični podatki kažejo na slabosti — zastoj prstančnih strojev zaradi pomanjkanja predpreje. Registrirali smo 2.931.816 vretneskih ur ter zastojev, kar pomeni pri $\varnothing$ 16,5 g/vrh izpad preko 48.000 kg — iz objektivnih razlogov.

V tem času smo ukinili tudi nočno delo ob sobotah, izpad pa doprinali ostale delovne dni (ta čas bi sicer delali nadure, kot v primerjalnem obdobju I. 1974). Izpad produkcije iz tega naslova je v I. tromesečju znašal cca 110.000 kg preje. Prenehali smo z nadurnim delom ob nedeljah.

Modernejši transport tudi v bombažni predilnici

— Težave, izpadi, slab tek itd., smo spremljale tudi uvažanje novih, za obstoječi strojni park neprikladnih surovin P in B.

— Tudi redukcija električnega toka in prekomerni bo-

lezenski izostanki so pripomogli, da podane naloge povečanja proizvodnje nismo v celoti izpolnili.

— Veliko število sicer prisotnih, vendar za normalno delo nesposobnih ljudi.

Doseženi poslovni in finančni rezultati v I. tromesečju 1975

	1974	1975	Indeks
1. Celotni dohodek	68.098.022,30	104.193.376,00	153
2. Porabljena sredstva	50.716.887,55	79.637.640,35	157
3. D o h o d e k (1 — 2)	17.381.134,75	24.555.735,65	141
4. Povečanje dohodka	452.885,75	—	—
5. Doh. za razdelitev (3 + 4)	17.834.020,50	24.555.735,65	137
od tega:			
— pogodbene obveznosti	1.370.483,70	1.780.829,45	130
— zakonske obveznosti	1.507.765,75	3.915.667,15	259
— osebni prejemki	62.788,25	56.635,60	90
— osebni dohodki	10.673.602,30	15.220.324,45	142
6 Ostanek doh. za sklade	4.282.168,75	3.582.279,00	83

Vlaganje v kartone je manj naporno, kot v zaboje

Sami podatki kažejo na slabo delo predilnice v tem obdobju, predvsem bombažne predilnice, kjer je razlika preko 350 ton. Dejansko stanje pa je precej drugačno. Vrsta objektivnih okoliščin je vplivala na potek in rezultate proizvodnje, na primer:

preje in v tej zvezi do velikega neskladja kapacitet predpredilnice in predilnice vključ sprotne prilagajanje predilnih načrtov.

— Efektivna proizvodnja je padla, kot je omenjeno, tudi zaradi porasta $\varnothing$ Nm. Ta je bila, primerjalno z I. 1974 naslednja:

	1974	1975	
januar	38	46	
februar	40	46	pol meseca
marec	38	48	nekaj dni celo $\varnothing$ 51

Pri tako visoki $\varnothing$ Nm nastaja (kar izgleda nelogično, ker efektivna pada) ozko grlo na flyerjih. Pri visoki številki predpreje 1 flyer zalaga manj prstančnih strojev kot pri srednjih Nm npr.:

Nm	Ne predpreje	7-urna produkcija VRF	PS	število PS/VRF
34	0,70	680	50	13,6
60	1,30	250	26	9,6

Poročilo upravnega odbora Društva inženirjev

Dne 16. 3. 1973 smo imeli občni zbor društva, ki je tedaj imelo skupno z novospregledanimi člani — rednimi in izrednimi — 83 članov. Po poročilu predsednika društva in diskusiji na poročilo so bile na tem občnem zboru dane okvirne smernice za nadaljnje delo društva in izvoljena nova upravni odbor (UO) in nadzorni odbor (NO). V tem obdobju sta imela UO in NO 8. rednih skupnih sej, na katerih je predsednik UO seznanjal člane odborov o delu, zaključkih in smernicah jubilejne skupščine Zveze inženirjev in tehnikov tekstilcev Slovenije (ZITTS) republiškega odbora (RO) ZITTS-a, nadalje sta odbora reševala organizacijska vprašanja v zvezi z ekskurzijami, posvetovanji in predavanji ter administrativna organizacijska vprašanja. Na svoji prvi seji sta tudi sprejela konkretniji program delovanja društva za obravnavano obdobje.

Plenum smo imeli 21. junija 1974, ki se ga je udeležilo le 22 članov (od 83), na katerem je bilo podano poročilo UO in NO ter podana razlaga vsebine predloga SS o delitvi dohodka in OD, ki je prav v tistem času bil predmet obravnave in sprejetja.

Dne 7. 5. 1975 smo imeli redni občni zbor društva, katerega se je udeležilo 30 članov (od 82). Na zboru je bilo sprejetih 9 novih članov (7 rednih, 2 izredna). Društvo ima sedaj 91 članov.

Na občnem zboru je bil izvoljen nov UO, ki šteje 7 članov, predsednik je Branko Bizjak in nov 3-članski NO, katerega predsednik je Tone Lesjak. Izvoljena sta bila delegata za plenum ZITTS-a (Pavle Koprivnikar in Janko Mlakar).

Tov. Lesjak je na občnem zboru podal poročilo, v kate-

rem je prisotne seznanil o prizadevanjih, rezultatih dela RO ZITTS-a in njegovih stališčih v obdobju od jubilejne skupščine dalje do letošnjega plenuma, kakor tudi o dosežanjem delu in smernicah za bodoče delo DITT-a Predilnice Litija.

Na občnem zboru smo imeli na dnevnem redu še obširno informacijo o srednjeročnem razvojnem programu Tekstilne industrije SRS, o tekočih in predvidenih rekonstrukcijah oziroma razširitvah proizvodnih kapacitet podjetja, o srednjeročnem planu dohodka in delitve ter investicijskem planu in o poteku integracijskih procesov TI SRS ter seznanitev članov o pripravah za org. delov podjetja v TOZD.

Prisotni so v razpravi podprli prizadevanje RO predvsem v zvezi z zagotovitvijo

večjega, bolj odločujočega vpliva v republiških oblastvenih, družbenopolitičnih, družbenoekonomskih ter šolskih institucijah na področju reševanja problematike tekstilnega šolstva, srednjeročnega razvojnega programa in reševanja problematike tekstilnega šolstva, srednjeročnega razvojnega programa in reševanja aktualnih vprašanj gospodarjenja TI, ki jih povzročajo neugodne sistemske rešitve, oskrba s predelovalnimi materiali, politika cen, pogoji kreditiranja in drugi vplivi.

Na občnem zboru je bila posebej poudarjena nujna potreba po čimprejšnji ustanovitvi prvostopenjskega študija na oddelku za tekstilno tehnologijo pri FNT v Ljubljani.

Delo društva je bilo na osnovi smernic jubilejne skupščine in občnih nalog, dobljenih od RO v tem mandatnem obdobju usmerjeno:

— na izobraževanje novih delavcev na uvažalnih seminarjih in praktičnega priučevanja delavcev na del. mestih,

— na dopolnilno izobraževanje članov z obiski strokovnih predavanj in posvetovanj organiziranih izven podjetja,

— na dvig strokovne in splošne razgledanosti članstva z organiziranjem stro-

Seja republiškega odbora Zveze inženirjev in tehnikov tekstilcev v Predilnici Litija

Dne 16. 4. 1975 je bila seja Republiškega odbora društva inženirjev in tehnikov tekstilcev Slovenije v predilniški menzi. Po kratki predstavitvi podjetja, ki jo je članom RO podal naš glavni direktor tov. Mirtič, so člani RO pričeli z delom.

Ena izmed točk dnevnega reda je bila tudi usklajevanje učnih programov med tekstilno fakulteto v Ljubljani in pa Višjo tekstilno šolo v Mariboru.

V Ljubljani bo ustanovljen dveletni študij dizajna. Pripravljeni pa bodo tudi programi za prvostopenjski študij predilstva, tkalstva in kemijskega oddelka. V Mariboru pa naj bi formirali konfekcijski oddelek. Povečal naj

bi se tudi vpis v srednje-tehnične tekstilne šole. Za dosego tega cilja so bile po raznih tekstilnih centrih različne akcije. Tako sta v Kranju hodila po osemletkah psiholog in poklicni svetovalec. Organizirane so bile ekskurzije osnovnošolcev v tekstilne tovarne, da bi tako lažje pridobili kadre za tekstilno industrijo.

Te akcije naj bi ne bile kampanjske, temveč jih je

potrebno vsako leto načrtno usklajevati. Posneli naj bi tudi film, kjer bi se podali tekstilni poklici z vsemi modernimi sredstvi. Ta film naj bi se predvajal v tekstilnih tovarnah ob prilikah ekskurzij iz osnovnih šol in na Zavodu za zaposlovanje.

Pregledano je bilo delo dru-

štva in določen datum plenuma, ki bo 16. 5. 1975 v Lipici.

Plenum naj bi bil s svojimi referati in resolucijami, z informacijo in strokovnostjo prispevek k družbenoekonomskemu razvoju.

Srednjeročni plan tekstilne industrije Slovenije in tudi izobraževanje mora priti prav

do neposrednih proizvajalcev.

Člani RO so si ob spremstvu predstavnikov Predilnice Litija ogledali nove obratne prostore previjalnice in sukalnice.

O vsem, kar so videli, so se pohvalno izrazili, posebno še v transportu materiala v novem oddelku.

Pristop k družbenemu dogovoru o osnovah kadrovske politike

Skupščina občine Litija nam je že v letu 1973 poslala v razpravo predlog družbenega dogovora o načelih za izvajanje kadrovske politike v občini Litija. O tem predlogu dogovora sta že takrat razpravljala posebna komisija in delavski svet in sta sprejela tudi nekatere pripombe, ki smo jih posredovali skupščini občine Litija. Kasneje je bil ta predlog vzet iz razprave in je bilo predlagano, da bi pristopili k družbenemu dogovoru za celotno ljubljansko regijo. Tako smo marca letos ponovno prejeli predlog, o katerem sta ponovno razpravljala posebna komisija in delavski svet. Delavski svet je na zasedanju 29. 4. 1975 sklenil, da pristopimo k družbenemu dogovoru, vendar je potrdil tudi predlagane spremembe, ki jih je izdelala komisija. Te predlagane spremembe smo posredovali tudi skupščini občine Litija.

V nadaljnjem posredujemo nekaj določil iz tega družbenega dogovora:

— družben dogovor predvideva zagotavljanje vsestranskega, pravočasnega in objektivnega informiranja vseh članov delovne skupnosti pri oblikovanju kadrovske politike,

— potrebno bo izdelati novo sistemizacijo delovnih mest na podlagi realnih zahtev oz. analitično oceno delovnih mest. Predpisano je, kaj vse mora sistemizacija delovnih mest obsegati. To delo bo treba opraviti v roku 2 let po podpisu tega dogovora,

— le v izjemnih primerih bomo smeli v sistemizaciji postaviti stopenjske alternative glede šolske izobrazbe in smeri,

— leta prakse kot pogoj, tudi na najzahtevnejših delovnih mestih ne bodo smele presegati 5 let, pri tem bo treba upoštevati sposobnosti človeka oz. funkcionalne sposobnosti,

— kot sestavni del pri sprejemanju dolgoročnih, srednjeročnih in kratkoročnih razvojnih načrtov, bodo morali biti tudi načrti kadrov. Načrt kadrov bo moral biti enakovreden drugim sestavinam razvojnih načrtov,

— vsak investicijski elaborat bo moral vsebovati tudi načrt pridobivanja in usposabljanja potrebnih delavcev,

— v objavah in razpisih delovnih mest bo treba poleg zahtev glede stopnje in smeri izobrazbe ter delovnih izkušenj navesti tudi bistvene podatke o delovnem področju in pogojih dela na delovnem mestu,

— pri izbiranju delavcev predvsem za vodilna in samostojna strokovna delovna mesta, za katera se zahteva višja in visoka izobrazba, bo treba proučiti strokovna dela kandidator, njihovo uspešnost, družbenopolitično aktivnost itd. Pri izbiri vodilnih delavcev bo treba še posebej upoštevati: družbenopolitična merila, odnos do socialistične revolucije, zavzetost za razvijanje samoupravnih odnosov in delitve po delu, odnos do ljudi in sodelavcev, zavzetost za spoštovanje, zakonitost,

pošteno, odgovorno gospodarjenje z družbenimi sredstvi itd.

— za delovna mesta v kadrovskih službah bo treba izbrati delavce, ki imajo poleg ustreznega strokovnega znanja tudi družbene, politične in moralne vrline, ki zagotavljajo uresničevanje dogovorjenih načel samoupravnih kadrovske politike,

— treba bo organizirano uvajati in priučevati novo izbrane delavce in urediti nagrajevanje mentorjev, ki bodo odgovorni za uvajanje in usposabljanje pripravnikov in novih delavcev na delo,

— v najkrajšem času bo treba odpraviti nočno delo mater z otroki do 7 let starosti. Kjer bo delo žensk ponoči še nujno, bo treba urediti varstvo otrok, zagotoviti prevoz z dela in na delo, topli obrok hrane in vsaj 2-krat na leto zdravniški pregled,

— delavce, ki imajo 35 let (moški) in 30 let (ženske) delovne dobe in ne morejo več uspešno delati na delovnem mestu, bo treba po možnosti razporediti na lažje oz. manj zahtevno delo. V takih primerih pa bo treba delavcem zagotoviti enak osebni dohodek, kot bi ga imeli na delovnem mestu, na katerem so delali pred tem,

— za vodilna delovna mesta naj bi pri zahtevah po strokovni izobrazbi praviloma določili le eno stopnjo, izjemo pa tudi v alternativah, vendar največ v dveh stopnjah,

— za vodstvena delovna mesta bo treba ob njihovem

(Nadaljevanje na 4. strani)

in tehnikov tekstilcev

kovnih ekskurzij in izmenjavo izkušenj med člani našega in člani društev podjetij, ki smo jih oz. so nas obiskali,

— na dejavnosti, ki naj za zainteresira mladino za vpis v tekstilne šole in kasnejšo zaposlitev v TI ter

— na prikazovanje tehnologije in dela ter posredovanje raznih informacij učencem STTS in drugih strokovnih šol.

V letu 1973 smo priredili strokovni ogled in izmenjali izkušnje iz raznih področij osebne in društvene aktivnosti v »Tekstini« in »Fruktalu«, Ajdovščina (35 udel.), v 1974 v »Novoteksu«, Novo mesto in »Beti«, Metlika (22 udel.) ter »Krušiku«, Valjevo (15 udel.), v 1975 pa smo obiskali »Motvoz in platno«, Grosuplje (28 udel.), ter »Tosamo«, Domžale in »Induplati«, Jarše (16 udeležencev).

Od zadnjega občnega zbora do danes smo imeli na obisku člane društev iz »Tekstine«, Ajdovščina, Predilnice v Zaboku, »Tekstilindusac«, Kranj, absolvente Tekstilne visoke šole, Leningrad, učence iz STTS, Kranj, poklicne šole oblačilne stroke, Ljubljana in šola za oblikovno umetnost. Sprejeli smo in razkazali proizvodne obrate zaposlenim na »Poslovnem združenju tekstilne industrije«.

Ljubljana. Dne 17. 5. pa nas bodo obiskali člani DITT-a »Motvoz in platno«, Grosuplje.

Iz poročila predsednika društva je razvidno, da je delovanje bilo usmerjeno na nekaj točk s celotnega programa zveze in društva. Stari UO je ob tej priliki pozval vse člane, da se v bodoče v čim večjem številu udeležujejo društvenih akcij ne samo kot pristranski opazovalci, temveč kot aktivni dejavniki, kajti le tako bosta novi odbor in društvo uspešno delovala ter v kolektivu in izven njega pridobila mesto, ki jima glede na pomembno in vplivnostno vlogo tudi pripada. Ob tej priliki je UO podal tudi predlog okvirnega programa za nadaljnje delo društva, ki vsebuje dejavnosti dopolnilnega izobraževanja članstva z individualnim in organiziranjem (seminarji, tečaji, predavanja, posveti, članki itd.), organiziranje izmenjave strokovnih izkušenj z realizacijo ekskurzij in druge konkretne akcije, ki bodo vzpodbujene od organov zveze, odbora oz. članov društva.

Na podlagi razprave na poročilo predsednika društva bo novi UO na svoji prvi seji pripravil konkretni delovni program in ga v glasilu Litijjski predilec tudi objavil.

Določbe iz varstva pri delu samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu

Delavski svet je obravnaval in dal v javno razpravo samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu — določbe iz varstva pri delu.

Zakon o varstvu pri delu (Ur. list SRS št. 32/74 pomeni skupaj z republiškimi zakoni o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu osnovo za samoupravni sporazum. Novosti Zakona o varstvu pri delu so bile že obravnavane v Litijskem predilu, zato bodo bralcem razumljivejšje določbe samoupravnega sporazuma.

Po 11. členu Zakona o varstvu pri delu, imamo delavci pravico urejati in se sporazumevati o vsebini varstva pri delu in določati ukrepe za neizvajanje določil samoupravnega sporazuma.

Organizacija združenega dela Predilnica Litijska zaenkrat še nima posameznih temeljnih organizacij združenega dela (TOZD), zato veljajo določbe varstva pri delu enako za vse delavce v združenem delu.

Samoupravni sporazum ne vsebuje varstvenih ukrepov in normativov, s katerimi se določajo načini in sredstva za odkrivanje, preprečevanje, oziroma odstranjevanje vzrokov, zaradi katerih lahko pride do poškodb, poklicnega obolenja in drugih škodljivih posledic za delovno sposobnost, zdravje in življenje delavca pri delu.

Varstvene ukrepe in normative določa pravilnik varstva pri delu, ki upošteva delovne razmere, delovne priprave in naprave v organizaciji združenega dela in pravilnike, ki jih predpisujejo in izdajajo zvezni in republiški organi.

Samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu — določbe o varstvu pri delu vsebuje naslednja poglavja:

1. Splošne določbe
2. Pravice in obveznosti delavcev v organizaciji združenega dela
3. Nadzorstvo in evidenca
4. Pravice in odgovornost odgovornih oseb
5. Naloge službe varstva pri delu
6. Druge določbe
7. Prehodne in končne določbe.

1. Splošne določbe
V splošnih določbah je dan poudarek, da delavci v organizaciji združenega dela ustvarjajo in zagotavljajo varne delovne razmere. Varstvo pri delu po samoupravnem sporazumu obsega tudi notranjo kontrolo nad izpolnjevanjem samoupravnih predpisov ter zakonskih predpisov s področja varstva pri delu in delovnih razmerjih delavcev v združenem delu.

Ker se ustvarjajo varne delovne razmere s tehničnimi, zdravstvenimi, pravnimi, družbenimi in drugimi varstvenimi ukrepi, je razumljivo, da delajo na področju varstva pri delu posamezni

strokovnjaki iz posameznih sektorjev in to: obratni zdravnik, pravnik, socialna delavka, varnostni delavec.

Pravice iz varstva pri delu uživajo vsi delavci, ki so »kakorkoli« na delu, oziroma praksi.

Pomembno je določilo, da se mora v primerih, ko delajo v organizaciji združenega dela delavci iz različnih podjetij, skleniti poseben sporazum, ki vsebuje ukrepe za varstvo delavcev. Te ukrepe so po sklenjenem sporazumu dolžni izvajati tudi delavci iz druge organizacije združenega dela.

Predpisane varstvene ukrepe in normative moramo upoštevati prav vsi: projektanti, direktorji, tehnični kader in delavci na posameznih delovnih mestih.

Mesto in vloga samoupravnih organov

Ker je varstvo pri delu organizirano na medsebojnem sporazumevanju in na kontroli samega izvajanja ukrepov iz varstva pri delu, imajo samoupravni organi odločilno vlogo pri sami organizaciji varstva pri delu.

Delavski svet izda strokovni osebni, ki izvršuje naloge iz varstva pri delu, pooblastilo za izvajanje službe, z opisom nalog in pravic, ki jih ima oseba v službi varstva pri delu.

DS sprejema program ukrepov za postopno ukinitve nočnega dela žena,

— letni in večletni program varstva pri delu,

— obravnava poročila Odbora za varstvo pri delu in poročila inšpektorja dela;

Važno vlogo v novi organizaciji varstva pri delu ima tudi delavska kontrola, ki občasno kontrolira samo izvajanje varstva pri delu. Pravico ima tudi obravnavati pritožbe delavcev zaradi kršitve pravic, ki jih imajo delavci v združenem delu po tem samoupravnem sporazumu.

2. Pravice in obveznosti delavcev v organizaciji združenega dela

Po samoupravnem sporazumu imamo pravico in dolžnost urejati in izvajati varstvo pri delu.

V sistemizaciji delovnih mest moramo določiti vrste in stopnje nevarnosti ter naloge in odgovornost delavcev iz varstva pri delu. Določiti moramo tudi delovna mesta oziroma dela, kjer je večja nevarnost za poškodbe in zdravstvene okvare.

Pri nas imamo vse osebe, ki so zaposlene na teh delovnih mestih zavarovane za primer nezgode in smrti.

Pomembno mesto po samoupravnem sporazumu ima izobraževanje in usposabljanje za varno delo, ki mora biti teoretično in praktično

po posebnem programu izobraževanja.

Vsak novosprejeti delavec mora biti podučen o varnem delu. Na delovnih mestih s povečano nevarnostjo za poškodbe in zdravstvene okvare morajo delavci opraviti preizkus znanja, predno pričnejo samostojno delati. Po samoupravnem sporazumu ne sme biti rok za preizkus znanja daljši od 2 let od zadnjega preizkusa.

Delavci s povečano nevarnostjo za poškodbe in zdravstvene okvare, morajo na predhodne in periodične zdravstvene preglede.

Delavke, ki delajo na nočni izmeni, morajo iti na zdravstveni pregled vsake 3 leta.

Namen teh pregledov je, da se ugotavlja, kakšen vpliv ima delo oz. delovne razmere na zdravstveno stanje zaposlenih.

Na delovnih mestih mora biti zagotovljena prva pomoč. Reševanje in pomoč lahko nudijo samo strokovno usposobljene osebe.

Posebno mesto v organizaciji združenega dela ima služba za varstvo pri delu, ki proučuje in analizira stanje varstva pri delu, daje samoupravnim organom ali direktorjem sektorjev, sindikalni organizaciji predloge, za izboljšanje varstva pri delu. Kontrolira kako se izvajajo določila varstva pri delu in v okviru pooblastila prepove delo na delovnih mestih, v primerih ko grozi delavcem neposredna nevarnost za življenje. Služba za varstvo pri delu je predvsem strokovna služba.

V zvezi z varstvom pri delu imamo tudi določene obveznosti, in sicer:

— delo moramo opravljati z vso pazljivostjo, uporabljati varstvene naprave in sredstva za osebno varstvo po njihovem namenu,

— pred razporeditvijo na delovno mesto se moramo seznaniti z varnostnimi predpisi,

— neposrednemu vodji smo dolžni prijaviti vsako pomembno okvaro ali drug pojav, ki bi ogrozil njegovo varnost ali varnost drugih delavcev pri delu,

— če delamo na delovnih mestih s povečano nevarnostjo za poškodbe, moramo v predpisanem roku opraviti preizkus znanja iz varstva pri delu.

V zvezi z varstvom pri delu pa imamo po samoupravnem sporazumu tudi določene pravice:

— pismeno ali ustmeno se lahko obrnemo na svojega neposrednega vodjo dela z zahtevo za upravičeno izvedbo zahtevanih ukrepov ali opravi,

Varnostne parole lahko srečamo na vsakem koraku

— obrnemo se lahko na direktorja sektorja organizacije, če se njegovi zahtevi ni ugodilo takoj oziroma v roku 8 dni, se lahko obrnemo na pristojni organ inšpekcije dela, da odloči o njegovi zahtevi.

Poleg tega lahko uveljavljamo svoje pravice do varstva pri delu preko sindikalne organizacije, službe varstva pri delu, odbora za varstvo pri delu, v določenih primerih pa tudi preko samoupravnega delavske kontrole.

Ob naštevanju pravic je dobro, da vemo, da lahko inšpektor dela kaznuje neposrednega vodjo z 100 din kazni, delavca pa s 50 dinarji, če grobo kršijo določila varstva pri delu in s tem ogrožajo svojo varnost, sodelavcev oziroma podrejenih delavcev.

Pristop k družbenemu...

(Nadaljevanje s 3. strani)

imenovanju določiti naloge in smotre, ki jih morajo doseči do nove izbire,

— omogočiti bo treba slehernemu delavcu pridobivanje dopolnilnega in funkcionalnega, strokovnega, idejno-političnega, družbenoekonomskega in splošnega znanja.

Predlog za spremembo, ki smo ga pri tej točki dali je v tem, da se omogoči pridobitev dopolnilnega, funkcionalnega in strokovnega znanja v primerih, kadar je to pogojeno z zahtevo delovnega mesta ali perspektivno potrebo podjetja,

— delavce, ki opravljajo dela, za katera nimajo zahtevane izobrazbe oz. strokovne usposobljenosti bo treba napotiti na izobraževanje oz. šolanje, jim povrniti stroške šolanja, omogočiti študijske dopuste (za srednjo šolo najmanj 2 delovna dneva za izpit in najmanj 15 delovnih dni za zaključne izpite, za šolanje na višjih in visokih šolah najmanj 3 delovne dneve za vsak izpit in najmanj 30 delovnih dni za diplomu). Delavce, ki si v predpisanem roku ne bodo pridobili znanja oz. strokovne usposobljenosti, bo organizacija morala razporediti na prosta del. mesta ustrezna njihovi izobrazbi. Tu bodo izveti delavci, ki uspešno opravljajo delo na delovnem mestu in se redno dopolnilno izobražujejo. Delavci si bodo

Neposredni vodja ima tudi pravico in dolžnost odstraniti delavca z delovnega mesta, če grobo krši določila varstva pri delu.

Samoupravni sporazum iz varstva pri delu vsebuje tudi delovna mesta in dela, na katerih ne sme biti zaposlena mladina do 18. leta starosti in žene.

Sestavni del samoupravnega sporazuma iz varstva pri delu je tudi seznam sredstev in opreme za osebno varstvo pri delu, ki ga odbor za varstvo pri delu lahko upošteva, joč predpise iz tega področja spreminja oziroma dopolnjuje.

S sprejetjem in samim izvajanjem samoupravnega sporazuma varstva pri delu so položeni temelji za sodobno in urejeno varstvo v naši organizaciji združenega dela.

moralj manjkajočo izobrazbo oz. strokovno usposobljenost pridobiti v roku, ki je določen za redno šolanje, podaljšanjem za polovico. Delavci, ki opravljajo delo, za katerega nimajo ustrezne izobrazbe, pa se ne bodo želeli šolati, bodo lahko razporejeni na delovna mesta, ki ustrezajo njihovi stopnji strokovne usposobljenosti še pred rokom, določenim v prejšnjem odstavku. **Predlog za spremembo**, ki smo ga dali pri teji točki je v tem, da bi izveti delavce, ki uspešno opravljajo dela na delovnih mestih in so dosegli ženske 27 let in moški 32 let pokojninske dobe,

— delavcem, ki so stari manj kot 40 let bo treba omogočiti, da končajo vsaj 6. oz. 7. razred osnovne šole,

— v letnem finančnem načrtu morajo biti v posebni postavki prikazana sredstva, namenjena za izobraževanje,

— za izobraževanje delavcev, ki bodo izvoljeni v samoupravne organe, za delegate interesnih skupnosti in vodstev družbenopolitičnih organizacij, bo treba nameniti najmanj 3 delovne dni v letu,

— za izobraževanje kadrov na delovnih mestih bo potrebno imeti posebne instruktorje.

V zaključku tega dogovora so navedene še kršitve dogovora in postopki, če se ugotovijo kršitve.

Želimo toplo malico tudi na popoldanski izmeni

Člani kolektiva smo na zborih 16. 4. 1975 sprejeli sklep, da se s 1. 7. 1975 uvede skupni polurni odmor tudi na popoldanski in nočni izmeni.

Z uvedbo načrtnega polurnega odmora bodo podani pogoji za kvalitetnejšo prehrano v podjetju tudi popoldne.

Kosilo prejema 200 članov kolektiva in upokoјencev.

posleni na izmenah prejemaјo brezplačno mleko.

V garderobah so montirane grelne posode s kavo in čajem. Ob posodah so na voljo plastični kozarčki. V glavnih

Menza včasih komaj sprejme vse lačne

Malica je organizirana samo v dopoldanskem času. Dnevno je izdano okrog 340 malic. Sendviče in ostala hladna jedila dostavljajo servirke na delovna mesta. Dnevno se prodaja cca 1200 sendvičev. Za

proizvodnih oddelkih so montirani avtomati s hladnimi pijačami. Dnevno popijemo od 1500 do 1700 steklenic jupija in kotte.

Podjetje dotira obratu družbene prehrane 200 dinar-

Postrežba v obratu za tiste, ki ne gredo v menzo

Zaposleni na izmenah prejemaјo mleko brezplačno

Malica je razdeljena v nekaj minutah

jev mesečno na osebo. Zato so dnevni obroki cenejši.

Zakaj naša družba polaga toliko važnosti družbeni prehrani?

Zadostna in kvalitetna prehrana nam ohranja zdravje in krepi delovno sposobnost.

Pri opravljanju dela oddajamo energijo, ki je izražena v kalorijah. Z zaužitjem hrane pa to izgubljeno energijo nadoknadimo. Prehrana mora biti kvalitetna in v sorazmerju sestavljena iz beljakovin, maščob in ogljikovih hidratov.

Priporočljivo je, da odrasli človek zaužije dnevno 1 gr beljakovin na kg teže, 0,5 do 1 gr maščobe na 1 kg telesne teže, 5-7 gr ogljikovih hidratov na 1 kg telesne teže.

1 g beljakovin daje 4,1 K (kalorij), 1 g masti 9 K, a 1 g ogljikovih hidratov 4,1 K.

Za srednje težko delo rabi-mo 3200 kalorij dnevno.

Dnevna prehrana mora vsebovati 5 obrokov in to vsaj 1 obrok med delovnim časom.

Malica ne sme biti preobiljna, ker povzroča zaspanost,

Kuhinja bo zmogla malico tudi popoldne

vsebovati pa mora vsaj 600 kalorij.

S pravilno in kalorično bogato prehrano ohranimo zdravje in povečujemo delovno sposobnost. Seveda mora prehrana vsebovati tudi zadostno količino beljakovin, kalcija in vitaminov (C in B).

Dostava hladnih malic mora biti neoporečna. Pokvarjene klobase ali salama lahko povzročajo prebavne motnje ali celo zastrupitve.

S fotokamero sva obiskala med odmorom sodelavke in sodelavce.

S predvidenim skupnim odmorom so vsi zadovoljni.

Zaposlene v 3 izmenah bi rade imele skupni odmor med 14. in 15. uro. Na vprašanje zakaj želijo odmor tako zgodaj, je večina odgovorila, da nimajo časa skuhati kosilo in doma pojejo le manjši obrok hrane. Zato so ob začetku dela kmalu lačne. S prehrano so zadovoljne. Želijo si le pravočasno dostavo mleka in malic. Pravilno je, da deli

mleko le ena oseba, ki je primerno oblečena (bela halja).

Ob 7.30 so bili na malici zaposleni iz predpredilnice in sukalnice. V menzi so bile zasedene vse mize. Ker je bila malica kalorično bogata (hrenovka v omaki), so bili vsi z malico zelo zadovoljni.

»Kdaj si želite malice na popoldanski izmeni?«

Zaposleni v 4 izmesnem turnusu, ki delajo od 13. do 21. ure si želijo malico med 16. in 17. uro.

Če bi bili pogoji, je tudi podana želja, da bi se topla malica dostavljala v oddelke.

Obiskali smo tudi kuhinjo, kjer kuharice pripravljajo mrzle in tople obroke.

»Ob katerem času se vam zdi, da bi bila malica pripravljena?«

»Do 15. ure komaj pomijemo krožnike in pribor od kosila.«

Pa prepustimo organizacijo odmorov oziroma malic članom kolektiva, da sami odločijo.

Upravnik menze pa bo zelo rad želje in predloge članov kolektiva uresničil.

Franč Lesjak

Kava in čaj po želji v garderobi — brez dvoma dobrodošli pijači

Nočno delo žena — družbeni problem

Kljub vsej pravni zaščiti je nočno delo žena in mladine v SR Sloveniji sprva, zlasti v obdobju od leta 1969 do 1971 nenehno naraščalo. Večletno aktivno prizadevanje vseh pristojnih dejavnikov (republiški sekretariat za delo, gospodarska zbornica Slovenije, sindikati in republiška inšpekcija dela), da bi se omejilo kritično naraščanje nočnega dela žena in mladine se je pokazalo v letu 1972. Opazno znižanje pa je sledilo šele po sprejetih priporočilih in sklepih Skupščine SR Slovenije iz leta 1973 (Uradni list SRS, št. 14/73). Temeljno priporočilo je bilo, da organizacije združenega dela v okviru razvojnih planov izdelajo petletni program o postopnem zmanjševanju obsega nočnega dela žena, zlasti, da se čimprej odpravi nočno delo mater z otroki do 7 let. Pomembno priporočilo je bilo, da naj industrijske, gradbene in prometne organizacije združenega dela do konca leta 1973 v celoti odpravijo nočno delo mladoletnih delavcev.

Priporočila in sklepi na eni strani zaostrujejo pogoje, pod katerimi se izdajajo soglasja za uvedbo nočnega dela žena, po drugi strani pa zahtevajo take pogoje nočnega dela, da bodo žene čimmanj zdravstveno, družinsko in materialno prizadete.

Če ta prizadevanja samo na kratko ilustriramo s številkami, dobimo pregled, kako se je po posameznih letih v obdobju od leta 1969 do konca 1974 gibalno nočno delo žena in mladine.

Pregled nočnega dela žena in mladine za obdobje 1969 do 31. 12. 1974:

Leto	Zaposlenost žena	nočno delo žena	% od poprečne zaposlenosti	mladina
1969	115.719	15.523	13,4	501
1970	122.652	19.187	15,6	548
1971	128.827	19.415	15,1	640
1972	136.417	17.691	13,0	487
1973	142.726	14.820	10,4	—
1974	149.667	11.799	7,9	—

Očitno je, da je poprečna zaposlenost žena ves čas naraščala in da se je število žena na nočnem delu od leta 1972 dalje ves čas zniževalo.

Iz zgornje tabele izhaja, da je število žena, ki so bile na nočnem delu, doseglo svoj vrhunec v letu 1971, ko je v nočnih izmenah delalo že 19.415 žena in 640 mladoletnih delavcev. Leta 1972 se je število znižalo na 17.691 žena in 487 mladoletnih delavcev. Z naporu družbe, da bi se nočno delo žena in mladine postopoma omejilo in zlasti s sprejetjem priporočil in sklepov o nočnem delu žena s strani Skupščine SRS, je bilo v letu 1973 na nočnem delu še 14.820 žena ali 24 odstotkov manj v primerjavi z letom 1971. V letu 1974 se je število žena, ki so delale ponoči, ponovno znižalo in sicer na 11.799 žena tako, da

znaša lansko zmanjšanje žena pri nočnem delu proti letu 1973 20,4 odstotka, nasproti letu 1971 pa 39,3 odstotka.

Iz tega se lahko zaključi, da se nočno delo žena postopno zmanjšuje v okviru petletnega programa o postopnem zmanjševanju obsega nočnega dela žena in da je bilo že do konca leta 1973 odpravljeno nočno delo mladoletnih delavcev.

Iz poročila republiških odborov sindikata je razvidno, da organizacije združenega dela v večini primerov obseg nočnega dela zmanjšujejo na osnovi sprejetih programov in da večina teh spoštuje sprejeta stališča in načela v cilju postopnega zmanjševanja oz. odprave nočnega dela žena.

Razmere in pogoji se stalno izboljšujejo, niso pa še povsem zadovoljivi, v samoupravnih sporazumih za razporejanje dohodka in za delitev sredstev za osebne dohodke, je urejen dodatek za nočno delo. Ugotavlja se, da so se pokazale kljub vsemu prizadevanju nekatere slabosti, ki bi jih bilo treba kritično obravnavati in to:

— organizacije združenega dela se še vedno premalo zavedajo, da je uvedba nočnega dela žensk zadnji ukrep in zato so investicijski (proizvodni) programi večkrat nerealno planirani. Kot razlogi za uvedbo nočnega dela se omenjajo: narava tehnološkega procesa, racionalnejša izkoriščenost proizvodnje kapacitet, ozko grlo v posameznih

merih, ko gre za razširitev nočnega dela žensk tako, da organizacija združenega dela naknadno predloži ustrezno dodatno dokumentacijo.

V primerih modernizacije proizvodnje bo treba preveriti ali je skladna z obveznostjo postopnega ukinjanja nočnega dela žensk, prav tako bo pri investicijah za izgradnjo novih proizvodnih zmogljivosti, preprečiti možnost, da bi z novimi kapacitetami uvajali nočno delo žensk;

— republiški odbori sindikata vztrajajo na stališču, da se postopno ukine nočno delo žena do leta 1978. Sindikat je odločno sklenil, da v bodoče ne bo dajal mnenj za uvedbo nočnega dela žena, v kolikor organizacije združenega dela ne bodo izdelale programa o postopnem zmanjševanju nočnega dela in v kolikor ne bodo organizacije združenega dela izpolnjevale predpisanih pogojev.

Po podatkih gospodarske zbornice Slovenije je večina organizacij združenega dela planirala popolno odpravo nočnega dela žena v letu 1977 in 1978. Nekaj organizacij je ta rok podaljšalo celo do leta 1980, precej pa jih je, ki bodo odpravile nočno delo žena že tekom leta 1975 in 1976.

Največ nočnega dela žena je v tekstilni industriji. Polovico od vseh, ponoči zaposlenih žena, jih dela v tej panogi (v letu 1973 — 7347 delavk, v letu 1974 — 5768 delavk). Od celotnega števila zaposlenih žena v tekstilni industriji (37.000) jih je delalo v nočnih izmenah 15,5 odstotka. Po številu zaposlenih pri nočnem delu je bila v letu 1974 na drugem mestu kovinska industrija (1229) medtem, ko je to število pri drugih panogah nižje.

Vzroki za nočno delo so v glavnem: neprekinjen proizvodni proces, nizka akumulativnost panog (tekstilna), ki prav tako zahteva delo v treh izmenah zaradi racionalne izrabe strojev, ker bi sicer poslovali z izgubo.

Te organizacije se trudijo odpraviti nočno delo s povečanjem proizvodnih kapacitet, z rekonstrukcijami in modernizacijami tako, da bi s proizvodnjo v dveh izmenah ostali na enaki višini kot prej, v treh izmenah. Pri takih rešitvah naletijo na velike težave finančnega značaja. Odprailni roki za nabavo strojev so kratki, obresti pa visoke. Nadaljnji problem je delo žena ponoči v tovarniških restavracijah, kuhinjah in pri delitvi toplega obroka ponoči ter pri čistilkah proizvodnih prostorov.

Iz področja republiškega inšpektorata dela izhaja, da je ta od sprejetja priporočil in sklepov Skupščine SRS, ob svojih rednih pregledih preverjal, kako organizacije združenega dela izpolnjujejo pogoje soglasja za uvedbo nočnega dela, z vidika izpolnjevanja predpisanih splošnih in posebnih ukrepov ter normativov varstva pri delu.

Med drugim je ugotovil, da opustitev nočnega dela žensk v nekaterih organizacijah združenega dela — tekstilne industrije še ni pričakovati v bližnji prihodnosti, predvsem zaradi samega tehnološkega in kontinuiranega procesa.

V predilnicah in tkalnicah bo delo še naprej potrebno, zlasti zaradi nabave izredno dragih tekstilnih strojev, kakor tudi zaradi realizacije pogodbenih obveznosti napram domačim in inozemskim kupcem. Kljub omenjenim težavam organizacije združenega dela tekstilne industrije postopoma zmanjšujejo število žena na nočnem delu.

Iz evidence vlog se ugotavlja, da je za nočno delo žena

v letu 1973 zaprosilo 142 organizacij združenega dela za 14.820 žena. Od ten je ponovno zaprosilo v letu 1974 96 organizacij združenega dela za 10.804 žena, na novo pa je zaprosilo v letu 1974 17 organizacij združenega dela za 995 žena. Tako je skupno zaprosilo v letu 1974 113 organizacij združenega dela za 11.799 žena.

Za uvedbo nočnega dela žena v letu 1974 je večino organizacij združenega dela (97,3 %) predložila programe o postopnem zmanjševanju nočnega dela žena. Ostalim organizacijam združenega dela ni bilo izdano soglasje (2,7 odstotka), ker niso izpolnile predpisanih pogojev.

(Iz Poročevalca)

Soglasje za nočno delo žena

V aprilu je tudi naše podjetje dobilo soglasje za nočno delo žena, ki ga je izdal Republiški sekretariat za delo. Ponoči lahko dela 593 žena na naslednjih delovnih mestih: mikanje, predpređenje, pređenje, snemanje, sukanje, dvojenje, previjanje, vlaganje, čiščenje, vodenje izmen in laborantke. V nočni izmeni bo delalo hkrati največ 1/3 od omenjenega števila žena. Republiški sekretariat je predpisal naslednje pogoje, ki jih mora izpolniti delovna organizacija.

1. Soglasje velja do 31. 12. 1975

2. Soglasje se izda le izjemno na podlagi programa o postopnem zmanjševanju, omejevanju oz. odpravi nočnega dela žena, ki ga je organizacija združenega dela sprejela l. 1972 in ob upoštevanju resnih ekonomskih in socialnih okoliščin.

3. Organizacija združenega dela mora izpolnjevati predpisane splošne in posebne ukrepe in normative varstva pri delu in pogoj posebnega varstva žena.

4. Organizacija združenega dela mora poslati na zdravniški pregled vse delavke, ki bodo prvič razporejene na nočno delo in tiste delavke, ki so bile zadnjič pregledane pred več kot tremi leti.

5. Na nočno delo ne smejo biti razporejene delavke med nosečnostjo.

6. Delavka, ki ima otroka, mlajšega od sedmih let, sme biti razporejena na nočno delo samo, če s tem soglaša. Na nočno delo razporejenim delavkam se mora zagotoviti topli obrok v ustrezni kalorični vrednosti ter jim mora biti zagotovljeno tudi varstvo otrok.

7. Osebni dohodek za delo opravljeno v nočnem delu mora biti obračunan v skladu s samoupravnim sporazumom o delitvi sredstev za osebne dohodke.

8. Delavkam mora biti zagotovljen prevoz na delo in z dela v nočnem delu.

9. Nočna izmena mora biti zasedena s strokovnimi delavci, ki so potrebni, da delo organizirano in nemoteno poteka.

Nočno delo se mora upoštevati pri odmeri letnega dopusta.

Zakon o oblikovanju sredstev solidarnosti

V Uradnem listu SRS št. 3/75 je bil objavljen Zakon o oblikovanju sredstev solidarnosti za odpravljanje posledic naravnih nesreč. Ker moramo, glede na ta zakon, tudi mi oblikovati sredstva solidarnosti, je delavski svet na zasedanju dne 29. 4. 1975 obravnaval dva predloga, kako oblikovati omenjena sredstva in se odločil, da naj bi člani kolektiva sredstva solidarnosti zbrali iz osebnega dohodka v višini enodnevnega neto osebnega dohodka doseženega v mesecu juliju.

Sredstva solidarnosti, ki se oblikujejo v organizacijah združenega dela in prispevka solidarnosti iz osebnega dohodka delavcev, se uporablja-

jo za obratna sredstva v teh organizacijah, dokler ne pride do kakšne naravne nesreče. Za omiljene oz. odpravljanje njenih posledic pa se lahko uporabijo ta sredstva.

Dopisujte

v

Predilca!

Predstavljamo vam

Matota Savška

Rodil se je v Litiji, na Stavbah. Niti petnajst let mu ni bilo, ko je po končani vojni začel delati v našem podjetju.

»Potreba po denarju, oz. sredstvih za preživljanje, me je gnala, da sem se tako mlad zaposlil. Oče je bil slabega zdravja in nas je težko preživljal.«

za dezinfekcijo ran, pa mogoče je bil še kdo in sem nanj pozabil.

»Sicer imam napisano uro, kdaj izdajam material, pa se le redko kdo tega drži. Včasih se tudi razjezim, pa po drugi strani jih tudi razumem. Vsakdo pride takrat, ko nekaj potrebuje.

In tako so prihajali vsak s svojo željo in ve-

Ko je stekla beseda o trofejah je omenil, da je že nekajkrat ujel sam sebe. Če ne poznaš vode, je ribolov lahko tudi zelo nevaren šport.

Ribiči so znani po svojih dogodivščinah.

»Povemo jih, kadar pridemo samo ribiči skupaj. Takrat pa ni mere. Takrat tudi vse verjamejo, samo vprašanje je, če kdo koga posluša.«

Pa vseeno bi radi bralci zvedeli kakšno resnično ribiško.

»Ko sem bredel Savo in sem imel s seboj tudi kolo, me je, ker ga nisem imel na pravi strani, voda spodnesla. Ves premočen sem jo le primahal na drugi breg in seveda je bilo na vrsti sušenje obleke.

K meni je pristopil prijatelj in me čisto resno prosil, da naj mu posodim vžgalice, da bo prižgal cigareto.«

Nisva mogla mimo druge stvari, ki ji Mato posveča tudi precej prostega časa. Zanimalo me je, kdaj je začel peti.

»To pa menda kar kmalu, ne vem pa, kdaj sem prvič zajokal.«

Od leta 1954 poje pri Lipi, še prej pa je pel v različnih operetah, ki jih je uprizarjal dramski krožek. Najraje in največkrat pa je pel na klopi pred dekliškim domom.

»Na Stavbah nas je bilo precej fantov istih let. V letih vojne in takoj po njej nismo imeli nobene ga razvedrila razen petja.

»Iz vojske, taborišč in kdo ve od kod so se vračali fantje domov, veseli so peli in tako smo začeli tudi mi. Potem skoraj ni bilo večera, da ne bi zapeli dekletom v dekliškem domu. Kar vprašajte tiste, ki so takrat stanovale v njem.

In ko smo potem drug za drugim odhajali k vojakom, je petje počasi utihnilo.«

V zboru poje najraje narodne in borbene — takšne, ki jih zbor kot celota lepo zapoje. Še najbolj so mu pri srcu vsele.

Zazvonil je telefon in zopet je nekdo prišel po stvari, ki jih bo potreboval pri svojem delu in tako je kot nešteto krat na dan izginil med regali v skladišču.

Morda še ne veste

— da smo v zadnjih petih letih povečali obseg proizvodnje za 45 %, število zaposlenih pa za 27 %;

— da so se v zadnjih petih letih osebni dohodki v našem podjetju povečali za 130 %;

— da smo v zadnjih desetih letih namenili za reševanje stanovanjskih problemov naših delavcev skoraj dve milijardi s. din in da smo v istem obdobju kupili 188 stanovanjskih enot z 9114 m² uporabne površine;

— da smo letos montirali 7. linijo sintetične z zmogljivostjo 400—500 ton;

— da pomeni ustavitev strojev za malico na popoldanski in nočni izmeni izpad 400—500 ton preje letno;

— da bodo vse naše investicije v prihodnjih letih namenjene ukinitvi nočnega dela žena;

— da bomo letos montirali v sukalnici še 5 previjalnih avtomatov in da bomo z vsemi devetnajstimi pokrili kapacitete predilnice;

— da je poprečni OD lani znašal v našem podjetju 2.722 din, v bombažni grupi slovenske tekstilne industrije pa 2.412 din;

— da imamo trenutno 27 veljavnih internih aktov;

— da so neposredno voljeni samoupravni organi: Delavski svet, Odbor za medsebojna razmerja, Odbor za obravnavanje odgovornosti delavcev v združenem delu, Odbor za stanovanjska vprašanja in Odbor delavske kontrole;

— da v zgoraj omenjenih organih dela 53 članov kolektiva, skupno pa v vseh organih in komisijah 165 članov kolektiva, kar je približno 14 % zaposlenih.

Vsakega nekaj!

Naši planinci imajo tudi svojo trening stezo, kjer lahko preizkušajo svoje plezalne sposobnosti vsak dan na poti v službo in domov — z nadvoza po bližnjici do tovarne in nazaj.

Večkrat slišimo, da več potrošimo, kot pa proizvajamo. A to ni vse. Kadar gre za našo prehrano, tudi več kupimo, kot pa pojemo. Da je to res, pogledjmo okoli sebe v tovarni, koliko kruha, sendvičev in klobas konča v smeteh!

Ko je zadnjič Janez pobral Poldeta, če ga zebe v roke, da jih ima v žepih, je slednji takole odgovoril. Veš študiral sem varnostne pred-

pise pri delu in sem ugotovil, da so varne samo še v žepu, če jih nimaš iz »malomarnosti raztrgane«.

Skoda, da nimamo ljudje takšen dar govora na sestankih, kot po njih, ko vse skritiziramo in da imamo še dovolj samoprispevkov. Še Krajevne skupnosti nam prtajo na rame, to je pa preveč. V Litiji že imamo asfalt, drugod pa drugi naj garajo. Sole, vrtece, most, nadvoz, to mi imamo, hribovci pa po jamah in kotanjah sami naj garajo.

Ce pa svojo vest bi izprali, gotovo ne bi tako ravnali.

TO-NE

Začel je kot vozač predpreje, delal je na mikalnikih, bil je vozač preje v predilnici, dvigalničar v vlagalnici, delal je pri čistilni koloni, pri remontu in od l. 1971 je v skladišču pomožnega materiala.

In če ga danes po vsej tej prehojeni poti vprašate, kje je najraje delal oz. katero delovno mesto bi se odločil v tem trenutku, se ne bi mogel hitro odločiti.

»Vsako delovno mesto je bilo po svoje privlačno in težavno, oz. odbija joče.«

Predno sva se pogovorila teh nekaj stvari, je že najmanj trikrat zvonil telefon, pa po žarnice je prišel električar, nekdo po zakovice, tretji je iskal mape, četrti jermenice, peti železo, šesti sredstvo

čina je odšla potolažena, saj so dobili, kar so zahtevali. To pa pomeni, da je skladišče prilično dobro založeno.

Potem sva pogovor zasukala drugam. Mato je že več kot dvajset let strasten ribič.

»Očetova družina je bila ribiška in po očetu sem podedoval »žilico«, ki me je vlekla k vodi.«

Ko vidimo ribiča ob vodi, navadno mislimo, da hodi tja zato, da bo lovil ribe.

»Užitek je hoditi ob vodi, opazovati korenine na bregovih in življenje v njej.«

Saj ribiči uničujete življenje v njej!

»Uničujemo ga toliko, kolikoršen je prirastek. V letu imamo 30 lovnih dni, šest rib lahko ujameš v enem dnevu.«

Stranišče — ogledalo kulture uporabnikov!

Poškodbe na delu

V mesecu marcu in aprilu je bilo le 5 poškodb. Vendar se lahko zgrozimo ob misli, da bi lahko 2 poškodovanca postala težja invalida. Če ne bi delavec pravočasno ustavil stroja, bi mu odtrgalo desno roko. V drugem primeru je bil poškodovancu zaradi poškodbe odstranjen (amputiran) prst desne roke. Zakaj je prišlo do teh poškodb: nepremišljenost, premajhna zbranost, skrb. Težko je določiti vse okoliščine, ki so vplivale na ravnanje poškodovancev. Ob nastalih poškodbah se lahko nekaj naučimo. Zlasti upoštevajmo vse vrnostne predpise. Imejmo tudi sebe radi!

1. Matoz Angelca — predica v PP

Opis poškodbe:

Predica je pred strojema obračala pločevinasti voziček, ki je bil do polovice naložen s flyerskimi cevkami. Med obračanjem je izgubil voziček ravnotežje in se nagnil v levo proti stranici flyerja. Poškodovanka je skušala voziček z rokami zadržati. Ob naslonitvi na stroj je rob vozička pritisnil poškodovanki zapestje desne roke ob zaščitni pokrov vtičnice in ji ranil dlan desne roke.

Vzrok: nepredvidevanje nevarnosti, utesnjen prostor.

2. Žitnik Silva — snemalka na prstančnih strojih

Opis poškodbe:

Na prstančnem stroju se je snel vretenski trak iz vreten. Poškodovanka je s sodelavko držala trak v rokah in iskala mesto, kje naj bi bil trak pretrgan. Nenadoma je drugi konec traku potegnilo med ležaj vretenskega bobna in je zato vretenski trak pritisnil poškodovanki prstanec in sredinec leve roke ob prstančni voz in jih poškodoval.

Vzrok: nepredvidevanje nevarnosti in poseganje med vretena prstančnega stroja.

3. Rozina Ivan — posluževalec otepalnikov

Opis poškodbe:

Poškodovanec je hotel odstraniti navite odpadke med steno in ohišjem otepalnega valja. Odprl je zaščitna vrat-

roke. Delavcu je uspelo z levo roko doseči blokirano stikalo in stroj izključiti iz pogona, vendar mu je otepalno poškodovalo zapestje desne roke.

Vzrok: odstranitev zaščite in čiščenje med obratovanjem stroja.

Ker ni bilo zaščite, ki jo vidite na sliki, je stroj poškodoval delavcu prste

rezkalnem stroju. Ker ni uporabil predpisane zaščite, je prišel s prsti desne roke v območje rezila, pri čemer si je poškodoval palec, kazalec in sredinec desne roke.

Vzrok: neuporaba zaščite na rezkalnem stroju.

5. Zupančič Janez — posluževalec otepalnikov

Opis poškodbe:

Pred ustavitvijo otepala v čistilni stroj, je poškodovanelec s sodelavcem z izvijačem pritrjeval vijake. Nenadoma mu je izvijač spodletel in je zato udaril ob bodice otepala ter si ranil zapestje desne roke.

Vzrok: nepredvidevanje nevarnosti in delna nepredvidnost.

Kadrovske vesti

PRISLI V MESECU APRILU 1975

- 1. 4. 1975 Černe Olgica — Rozmanov trg 24 — čist. kol. suk.
- 1. 4. 1975 Lovrič Nevenka — C. Dušana Kvedra 18 — suk. 3. izm.
- 1. 4. 1975 Prijatelj Zvonko — Šmarska c. 6 — pred. bom. 1. izm.
- 7. 4. 1975 Karlin Olga — Sava, Roviše 2 — pred. bom. 1. izm.
- 7. 4. 1975 Lukman Pavla — Zagorje, Farčnikova kolonija 64 — sukalnica
- 7. 4. 1975 Sabljic Rajka — Ljubljanska c. 42 — pred. bom. 3. izm.
- 8. 4. 1975 Končina Alojz — Vel. Štanga 18 — pred. bom. 2. izm.
- 14. 4. 1975 Kralj Pepica — C. Zas. bat. 54 — pred. sint. 3. izm.
- 14. 4. 1975 Kovač Zdenka — Sava, Tirna 20 — pred. sint. 1. izm.
- 14. 4. 1975 Pleško Avgust — Račica 12 — pred. bombaža 3. izm.
- 22. 4. 1975 Krašovec Franc — Levstikova 10 — Obrat družb. pr.
- 25. 4. 1975 Mahkovic Franc — Rozmanov trg 14 — predpred. 2. iz.

ODSLI V MESECU APRILU 1975

- 5. 4. 1975 Grošičar Venčeslav — Marokova pot 8 — odpoved delavca
- 7. 4. 1975 Žilnik Fani — Trbovlje, Nasipi 31 — izjava delavca, da ne želi več delati v delovni organizaciji
- 17. 4. 1975 Vidic Slava — Trg na Stavbah 13 — upokožitev
- 16. 4. 1975 Lesjak Andrej — Cankarjeva 5 — odpoved delavca
- 19. 4. 1975 Jeltnikar Ivanka — Konj 11 — odpoved delavca
- 26. 4. 1975 Remec Janez — Ponoviče 7 — odhod v JLA
- 26. 4. 1975 Kovič Drago — Kresnice, Jesenje — odhod v JLA
- 24. 4. 1975 Ribič Tonček — Rozmanov trg 9 — odhod v JLA
- 30. 4. 1975 Bučevac Irena — Zagorje, Selo 6 — odpoved delavca
- 30. 4. 1975 Damjan Janez — Podšentjur 9 — odpoved delavca
- 30. 4. 1975 Intihar Dragica — Velika Štanga 3 — odpoved del.
- 30. 4. 1975 Butolen Irena — Vače, Potok 12 — izjava delavca, da ne želi več delati v delovni organizaciji

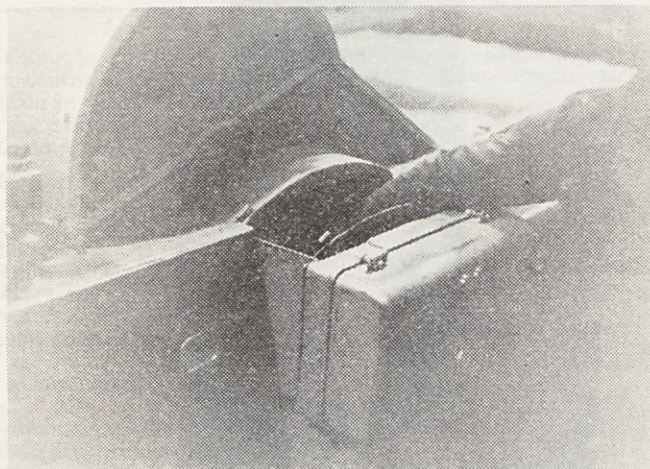
V MESECU APRILU SO UMRLI TRIJE NAŠI UPOKOJENCI:

- Janež Marija — Litija, Trg na Stavbah 12
- Kuhelj Gregor — Litija, Trg na Stavbah 11
- Šmejc Niko — Litija, Grbinska c. 18

Zakaj tako?

Vsešina vedra se ni natekla po cevi — vse skupaj pa tudi ne sodi v novourejeno garderobo sukalnice

Med obratovanjem roka ne sme v ta del stroja

ca in z desno roko segel v območje otepalnega valja z namenom, da bi odstranil navita vlakna. Nenadoma mu je pričelo stiskati zapestje desne

4. Jeltnikar Anton — mizar

Opis poškodbe:

Poškodovanec je rezkal krožno letev, širine 12 cm na

Nov obračunski list

Uradni list SRS št. 10/75 je prinesel navodilo o vsebini obvestila, ki ga prejme delavec ob izplačilu osebnih dohodkov (plačilna lista).

Po tem navodilu je organizacija združenega dela dolžna ob izplačilu OD delavca obvestiti o znesku osebnega dohodka (bruto), o stopnjah (%) in zneskih posameznih prispevkov za financiranje dejavnosti samoupravnih interesnih skupnosti. Na obvestilu je treba navesti tudi zneske obračunanih in vplačanih samoprispevkov. Ker navodilo dopušča to možnost, je delavski svet sprejel sklep, da bo letos obvestilo o izplačilu še staro, spremenili pa ga bomo na začetku prihodnjega leta.